

Frågor och svar - FCM

Här ger Livsmedelsverket vägledning om hur kraven i lagstiftningen kan uppnås. Vägledningen är inte bindande och utesluter inte andra sätt att uppfylla kraven.

Ta del av frågor och svar om vad kontrollen av kontaktmaterial innebär och hur kontrollmyndigheterna kan förbereda sitt kontrollarbete.

Varför har ingen kontroll av kontaktmaterialverksamheter skett i Sverige före den 15 juli 2021?

Fram till den 15 juli 2021 har det inte funnits någon utpekad kontrollmyndighet i Sverige för kontroll av kontaktmaterialverksamheter. De ändringar av lagstiftningen som börjar gälla den 15 juli 2021 innebär att kontroll av verksamheter som bedriver tillverkning, förädling och distribution av material och produkter avsedda att komma i kontakt med livsmedel kan komma igång.

Vilka kontaktmaterialverksamheter ska kontrolleras?

De ändringar av lagstiftningen som börjar gälla den 15 juli 2021 innebär starten för kontroll av verksamheter som bedriver tillverkning, förädling och distribution av material och produkter avsedda att komma i kontakt med livsmedel.

Kontroll ska även göras vid livsmedelsanläggningar som, utöver livsmedelsverksamheten, även tillverkar, förädlar eller distribuerar kontaktmaterial.

Ska kontaktmaterialverksamheter registrera sig hos sin kontrollmyndighet?

I samband med att livsmedelslagens tillämpningsområde utvidgas görs även andra förordningsändringar. Bland annat har vissa ändringar gjorts i livsmedelsförordningen 2006:813 där det nu framgår vilken myndighet som är behörig kontrollmyndighet för olika verksamheter. I och med ändringen till livsmedelsförordningen ges Livsmedelsverket möjlighet att närmare föreskriva om vilka kontaktmaterialverksamheter som ska registrera sig hos sin kontrollmyndighet och även vilka uppgifter som behöver tas in i samband med det. Livsmedelsverket ser just nu över om några sådana föreskrifter behöver tas fram och hur de i så fall ska vara utformade.

Innan det är klarlagt om kontaktmaterialverksamheter ska registrera sig hos sin kontrollmyndighet kan berörda kontrollmyndigheter med fördel börja med att se över och inventera de kontaktmaterialverksamheter inom sitt tillsynsområde där störst risker finns och upprätta en förteckning över dessa. Detta enligt artikel 10.2 i förordning (EU) 2017/625 där det framgår att kontrollmyndigheter ska upprätta en förteckning över aktörer och hålla den uppdaterad.

Hur kan kontrollmyndigheterna gå till väga för att inventera kontaktmaterialverksamheter?

För att kunna upprätta och hålla en förteckning över aktörer behöver kontrollmyndigheterna göra en inventering av de kontaktmaterialverksamheter som finns inom deras tillsynsområde. Se artikel 10.2 i förordning (EU) 2017/625. Till en början anser Livsmedelsverket att det är bra att börja inventeringen av de kontaktmaterialverksamheter som innebär störst risker. Det är dessa som sedan kommer få högst kontrollfrekvens i den riskklassningsmodell som nu arbetas fram.

I stora drag är det de verksamheter som finns tidigt i kedjan, det vill säga sådana som tillverkar, förädlar, konverterar eller importerar kontaktmaterial som kommer få högst kontrollfrekvens. Det finns många detaljhandelsanläggningar som säljer kontaktmaterial, men så länge de inte är direktimportörer av dessa anser Livsmedelsverket att dessa inte bör prioriteras i arbetet vid uppstarten av kontrollen.

Exempel på verksamheter där stor respektive liten risk kan föreligga:

I verksamheter som importerar kontaktmaterial från tredje land och säljer dessa vidare kan det finnas stora risker. Detta då reglerna inte är samma utanför EU och det i tidigare led inte har kontrollerats om kontaktmaterialen uppfyller EU-lagstiftningen.

I verksamheter som köper in kontaktmaterial från annat företag inom EU och säljer vidare direkt till konsument beräknas riskerna inte vara så stora. Detta då kontaktmaterialen ska ha kontrollerats i tidigare led och att spridningen på dessa inte är så stor.

Nedan följer några förslag på hur kontrollmyndigheter kan påbörja en inventering. Listan är inte uttömmande, utan ger enbart förslag på hur en inventering skulle kunna göras:

- Titta på de verksamheter som står under miljötillsyn i respektive kommun. Finns det företag där som bedriver kontaktmaterialverksamheter?
- Ta in uppgifter från branschorganisationer.
- Sök via Bolagsverket – med hjälp av SNI-nummer.
- Sök på internet.

Vad ska en kontrollmyndighet göra om det kommer in ett RASFF-meddelande som berör en kontaktmaterialverksamhet?

Inkommer det ett RASFF-meddelande där en kontaktmaterialverksamhet i Sverige är berörd, antingen genom att de tagit emot en leverans av ett kontaktmaterial som kan anses innebära en risk, eller att de har skickat ett kontaktmaterial vidare, ska detta följas upp av behörig kontrollmyndighet.

Vilken typ av uppföljning som behövs kan variera beroende på vad som har hänt och på vilket sätt verksamheten är berörd. Det beror även på vilken mängd det rör sig om, om det är troligt att företaget har kvar produkten eller om de har sålt den vidare. Ibland kan det räcka med att få information från verksamheten via telefon eller mejl, men ibland behövs uppföljning på plats. Om produkten har levererats vidare är det viktigt att snabbt få fram uppföljande uppgifter så att andra myndigheter i sin tur kan följa upp andra berörda företag. Detsamma gäller för uppgifter bakåt i kedjan om de efterfrågas. Uppföljning i iRASFF ska ske på samma sätt som vid återrapportering av RASFF-meddelanden som berör ett livsmedel. Om du som kontrollpersonal behöver stöd i hur uppföljning ska ske går det bra att kontakta Livsmedelsverkets kontaktpunkt för RASFF.

Återrapportera med en follow up

Hur finansieras handläggningen av RASFF-ärenden

Vad ska en kontrollmyndighet göra om det kommer in klagomål som berör en kontaktmaterialverksamhet?

När ett klagomål om ett kontaktmaterial inkommer till en kontrollmyndighet som berör en verksamhet som står under deras kontroll ska detta mottas och handläggas på samma sätt som klagomål som berör livsmedel. En bedömning behöver göras av relevansen och risken för det klagomålet gäller, och utifrån detta ställning till om och i så fall vilken typ av uppföljning hos berörd verksamhet som behövs. Om klagomålet vid uppföljning visar sig vara befogat tas avgift för kontrollen ut i enlighet med de avgiftsbestämmelser om kontaktmaterial som gäller för kontrollmyndigheten.

Avgift för kontroll som ursprungligen inte var planerad

Hur och när är det lämpligt att kontrollmyndigheter börjar med planerad kontroll?

Regeringen förespråkar att kontrollen ska byggas upp succesivt med en ambitionsnivå som tar sin utgångspunkt i de faktiska risker som material och produkter avsedda att komma i kontakt med livsmedel innebär för människors hälsa. All kontroll ska vara riskbaserad och det är därför viktigt att verksamheter med störst risk prioriteras.

Kontrollmyndigheterna som utför kontrollen behöver få vägledning i hur kontrollen ska utföras och Livsmedelsverket planerar att under år 2022 arbeta fram närmare vägledande information på området som löpande kommer att publiceras, främst i Kontrollwiki. Fram till dess att mer vägledande information finns framtagen och en modell för riskklassning har arbetats fram ser Livsmedelsverket att det är lämpligt att kontrollen fokuserar på de förberedande åtgärder som behöver göras samt utför händelsestyrda kontroller som är föranledda av RASFF eller klagomål där bedömning gjorts att uppföljning behövs.

Förberedande åtgärder kan vara att inventera kontaktmaterialverksamheter, ta fram nya taxor för avgifter för kontroll och ett system för att administrera avgifterna, se över personalstyrkan och att den personal som ska arbeta med kontaktmaterial får möjlighet att läsa in sig på och höja kunskapen om området. För likvärdigheten och kvaliteten i kontrollen kan kontrollmyndigheten med fördel avvakta planerad kontroll av kontaktmaterialverksamheter tills ytterligare vägledande information tagits fram av Livsmedelsverket.

Hur ska kontrollen finansieras?

Den offentliga kontroll och annan offentlig verksamhet som hänger samman med kontrollen av kontaktmaterial ska finansieras med avgifter som tas ut efter utförd kontroll, så kallad efterhandsdebitering. Kontrollmyndigheterna behöver därmed ta fram en taxa och fastställa denna innan de kan ta ut avgifter.

För att Livsmedelsverkets operativa kontroll ska kunna ta ut avgifter från de nu aktuella verksamheter som verket har tillsyn över kommer avgiftsföreskrifter behöva tas fram. Ett arbete med det pågår.

Kontrollen av verksamheter på området material och produkter avsedda att komma i kontakt med livsmedel ska finansieras på samma sätt som den ordinarie livsmedelskontrollen, det vill säga huvudsakligen genom avgifter. Ordningen för hur avgifterna ska beräknas och när debiteringen ska ske bör så långt som möjligt likna den ordning som gäller för livsmedelskontrollen.

Länkar till lag-och förordningsändringar

Lag om ändring i livsmedelslagen (2006:804)

Förordning om ändring i livsmedelsförordningen (2006:813)

Förordning om ändring i förordningen (2021:176) om avgifter för offentlig kontroll av livsmedel och vissa jordbruksprodukter

Förordning om ändring i förordningen (2006:812) om offentlig kontroll av livsmedel som importeras från ett tredje land

Förordning om ändring i förordningen (2009:1426) med instruktion för Livsmedelsverket

Senast uppdaterad 22 juni 2021 Ansvarig grupp SV_SL